

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 362/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov obchodnej spoločnosti **SECURITY INSTITUTE, s. r. o.**, Teslova 5, Bratislava, IČO 35 969 512, a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou Mikáči s. r. o., Steinov dvor 2, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Marian Mikáči, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 258/2018 zo 4. decembra 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 287/2020 z 27. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Obchodná spoločnosť SECURITY INSTITUTE, s. r. o. (ďalej aj „sťažovateľka“), a [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľ“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“) sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. mája 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 258/2018 zo 4. decembra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 287/2020 z 27. januára 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu navrhujú zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, alternatívne zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Sťažovatelia sa domáhajú tiež náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 15 C 92/2008 sa sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov

domáhali náhrady škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov proti Slovenskej republike – Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky. Okresný súd rozsudkom č. k. 15 C 92/2008 z 23. februára 2018 zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke sumu vo výške 17 470,56 eur ako časť nároku na ušlý zisk v súvislosti s nemožnosťou vykonávania odbornej prípravy a poradenstva, pričom nárokováný ušlý zisk v prevyšujúcej časti zamietol. Nárok sťažovateľky na ušlý zisk z nezrealizovanej zmluvy vo výške 66 387,84 eur a nárok na nemajetkovú ujmu vo výške 33 193,92 eur za poškodenie mena okresný súd zamietol. Žalobný návrh sťažovateľa pozostávajúci z nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 132 775,68 eur za poškodenie mena a zníženie jeho dôstojnosti okresný súd zamietol. Žalovanej nárok na náhradu trov konania proti sťažovateľom nepriznal.

3. Po podaní odvolania žalobcami rozhodol vo veci krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým potvrdil rozsudok prvoinštančného súdu v napadnutej časti ako vecne a právne správny. Čiastočný úspech priznal len odvolacím námietkam sťažovateľky vo vzťahu k právnej úvahe okresného súdu vyslovenej pri skutkovom a právnom posudzovaní žaloby v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 33 193,92 eur (bod 25 rozsudku odvolacieho súdu). Žalovanej nárok na náhradu trov proti sťažovateľom nepriznal.

4. Sťažovatelia napadli rozsudok odvolacieho súdu dovolaním, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol s odôvodnením, že sťažovatelia neopodstatnene namietali nesprávny procesný postup krajského súdu, ktorí im mal znemožniť uskutočňovanie im patriacich práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú, že:

- a) krajský súd svoje skutkové a právne zistenia dostatočne neodôvodnil a najvyšší súd prevzal právne závery krajského súdu a nedostatočne zistený skutkový stav bez riadneho odôvodnenia,
- b) najvyšší súd a krajský súd svojvoľne posudzovali vykonané dokazovanie a ich hodnotenie dôkazov je arbitrárne,
- c) najvyšší súd a krajský súd postupovali svojvoľne v súvislosti s posudzovaním porušenia procesných predpisov (vo vzťahu k povinnosti okresného súdu uviesť predbežné právne posúdenie veci).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom krajského súdu ako i napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

8. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mohli podať sťažovatelia dovolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia skutočne proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie podali, pričom jeho prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

9. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľov ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP, pretože po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že v postupe odvolacieho súdu nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť sťažovateľov na ich právach, pričom sa dôsledne zaoberal všetkými ich dovolacími námietkami.

10. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu, pretože argumentácia uplatnená v ústavnej sťažnosti sa prekrýva s argumentáciou uvedenou v dovolaní.

11. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

12. Ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

13. Sťažovatelia namietané porušenie základného práva podľa ústavy, ako aj porušenie práva podľa dohovoru odôvodňujú tým, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne a nedostatočne odôvodnené, najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal s vykonaným dokazovaním a jeho hodnotením, a napokon, že najvyšší súd nevzal do úvahy porušenie procesným predpisom súdmi nižšej inštalcie.

14. Na základe uvedenej argumentácie ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľov proti napadnutému rozsudku krajského súdu podľa § 447 písm. c) CSP, keďže dospel k záveru o neprípustnosti dovolania.

15. Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa jednotlivými dovolacími námietkami podrobne zaoberal, pričom predovšetkým uviedol:

„Pokiaľ žalobcovia namietali, že súd neprihliadol na dodatok k znaleckému posudku pri hodnotení dôkazov, dovolací súd uvádza, že súdy podrobne opísali, aké dôkazy vykonali, ako ich jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti vyhodnotili, a to s prihliadnutím na všetko, čo počas konania vyšlo najavo, a z odôvodnenia ich rozhodnutí je zrejmé, že takto zistený skutkový stav považovali za dostatočný pre meritórne rozhodnutie. V súlade s § 191 ods. 1 CSP súd dôkazy hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Dovolanie pritom nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštalcie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštalcie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštalcie a druhej inštalcie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho ustálil

odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod) a či konajúci súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd tieto vady v prejednávanej veci nezistil. Z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie a na zvýraznenie správnosti podrobne vo svojom rozsudku uviedol, prečo súd správne neprihliadol na dodatok k znaleckému posudku.“

16. V ďalšej časti napadnutého uznesenia sa najvyšší súd zaoberal posúdením námietky nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, pričom dospel k záveru, že „splňa všetky zákonné kritériá v zmysle ustanovenia § 393 CSP. V odôvodnení sa odvolací súd stotožnil v celom rozsahu s rozhodnutím súdu prvej inštancie a na zdôraznenie správnosti sa vysporiadal so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobcov (§ 387 ods. 2 CSP). Oba súdy nižšej inštancie popísali vo svojich rozhodnutiach obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, ako sa vysporiadal aj s odvolacími námietkami vo vzťahu k zamietnutému nároku žalobcu 1/ a 2/, týkajúceho sa náhrady nemajetkovej ujmy. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľov dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia (okrem úplného nedostatku relevantných dôvodov, pozri R 2/2016), nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. V CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že súd prvej inštancie nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.“.

17. I keď ústavný súd má výhrady proti interpretácii „nesprávneho procesného postupu v zmysle § 420 písm. f) CSP“ tak, ako ju predostrel najvyšší súd (podľa ktorej sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní a tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu), zároveň konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení napriek uvedenému zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkou sťažovateľov týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia posudzovaného rozhodnutia.

18. Za nedôvodnú považoval najvyšší súd i námietku sťažovateľov, že súd prvej inštalácie v konaní neuviedol predbežné právne posúdenie sporu, v dôsledku čoho neunesli dôkazné bremeno. Právo na spravodlivý proces je výsledkové, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok a jeho prípadné pochybenia v jednom štádiu môžu byť napravené v ďalšom konaní (III. ÚS 33/2004, II. ÚS 307/2006, III. ÚS 616/2017). Predpokladom na záver o porušení práva na spravodlivý proces je teda také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou súdu v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť účinnými a dostupnými procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Civilnom sporovom poriadku. Z uvedeného podľa najvyššieho súdu vyplýva, že dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP nemôže byť naplnený v prípade, ak sa procesným postupom súdu strane znemožnilo uskutočňovanie jej patriacich procesných práv pre časť konania, avšak strana následne mohla (a mala) uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napríklad tým, že mohla podať proti rozsudku, ktorý jej bol riadne doručený, odvolanie ako účinný a dostupný riadny opravný prostriedok ochrany svojho žalobou uplatneného práva a v ňom túto vadu namietať (tiež porov. R 39/1993). Ako uviedol najvyšší súd, „v prejednávanej veci žalobcovia mali možnosť po doručení tohto rozsudku namietať vytýkané pochybenie okresného súdu v odvolaní a tak v ďalšom štádiu konania uplatniť svoj vplyv na dosiahnutie nápravy tvrdeného porušenia, čo aj urobili a odvolací súd sa ním dôkladne zaoberal a vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia. Za takejto situácie teda bolo celkom zjavné, že ide o skutočnosť nepreukázanú, a teda spornú. Za daných okolností uvedená vada nemôže založiť procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.“.

19. Stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (m. m. IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde.

20. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia možno vyvodíť, že najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľov primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal s námietkami dovolateľov, ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil, ako dospel k záverom, ktoré viedli v konečnom dôsledku k odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. c) CSP, pričom tieto závery majú oporu nielen v aplikovaných ustanoveniach Civilného sporového poriadku, ale i v judikatúre najvyššieho súdu a ústavného súdu, na ktorú v odôvodnení napadnutého uznesenia poukazuje.

21. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľa

namietajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

22. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

23. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2021

Peter Molnár
predseda senátu